

N:o 6.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beräkning af viss andel af öfverskottet å statsregleringarne för år 1890 och föregående år som en statsverkets tillgång för år 1893; gifven Stockholms slott den 14 Oktober 1892.

Kongl. Maj:t vill, under återopande af bifogade protokoll öfver finansärenden för denna dag, härmed föreslå Riksdagen, att utöfver de i riksstaten för år 1893 upptagna tillgångar och inkomster må såsom en statsverkets tillgång för samma år af öfverskottet å statsregleringarne för år 1890 och föregående år upptagas och beräknas ett belopp af 1,184,300 kronor.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 14
Oktober 1892.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern BOSTRÖM,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: Herr Friherre VON OTTER,
Friherre VON ESSEN,
Friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
Friherre RAPPE.

Chefen för Finansdepartementet, Statsrådet Friherre von Essen
anförde i underdånighet:

»I den kallelse till urtima Riksdag, Eders Kongl. Maj:t nyligen
låtit utgå, har Eders Kongl. Maj:t såsom föremål för detta riksmötes
förhandlingar uppgifvit den viktiga frågan om ett bättre ordnande af
rikets försvarskrafter. Det förslag, som i denna fråga skall utgöra
förhandlingarnes grundval, har förut i dag på föredragning af Chefen
för Landtförsvarsdepartementet blifvit af Eders Kongl. Maj:t godkänt.
Med frågan om försvarets stärkande genom värnpligtens utsträckning
och öfriga för ändamålet föreslagna åtgärder står emellertid, såsom
Herr Statsministern till statsrådsprotokollet den 23 sistlidne September
anfört, frågan om ändring i vissa delar af skattelagstiftningen i det
nära samband, att förslag rörande detta ämne bör Riksdagen före-

läggas i sammanhang med den fråga, som föranlett Riksdagens inkallande, och jag går nu jemlikt Eders Kongl. Maj:ts nyssnämnda dag mig lemnade uppdrag att yttra mig angående de åtgärder, som för skattefrågans lösning må erfordras.

Jag har redan tillföre haft tillfälle att inför Eders Kongl. Maj:t uttala min åsigt, att, med fästadt afseende på den utvecklingsgång, försvars- och skattefrågorna hittills genomlöpt, för närvarande icke bör ifrågasättas aunnat, än att, samtidigt med det beslut fattas om genomförande af det mått af personlig värnpligt, som under hvarje härordning minst måste anses erforderligt, frågan om grundskatternas afskrifning samt lindring i rustnings- och roteringsbördan bringas till sin definitiva lösning, och denna jemväl af Herr Statsministern i hans nyssberörda anförande uttalade åsigt har vunnit Eders Kongl. Maj:ts godkännande. Vål känner jag, att de lifliga meningsstrider, som under de senaste årtiondena förts i fråga om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbördans eftergifvande, icke hos alla bragt till mognad öfvertygelsen om det berättigade i denna åtgärd, och jag är ej heller okunnig derom, att äfven bland dem, som principiellt godkänna åtgärden, meningarne äro ganska vidt skilda icke blott i fråga derom, huruvida afskrifningen bör betraktas som en skattelindring, att företagas i den mån budgeten dertill lemnar tillgång, eller som en skattereglering, för hvars genomförande medel särskildt böra beredas, än ock i fråga om måttet af de åtgärder för försvarets stärkande, som böra anses utgöra en sådan lösning af försvarsfrågan, att den äfven påkallar lösning af skattefrågan. Oaktadt jag känner detta, tror jag mig dock, utan att nu behöfva inför Eders Kongl. Maj:t i minnet återkalla de olika skedena af frågornas historia, berättigad att antaga, att efter de långvariga meningsbrytningarna den allmänna meningen i landet i så hög grad, som i en fråga af den förevarandes invecklade natur gerna kan förväntas, enats i den uppfattning, att den särskilda börda för landets försvar, som under tider med helt andra förhållanden än våra lagts på jordegarna, ej framgent bör ensamt af dem dragas, utan fördelas på landets samtliga medborgare, samt att, då grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären faktiskt suppleras hvarandra så, att i de landsdelar, der rustnings- och roteringsbördan enligt regeln är tyngre, grundskattebördan är lindrigare och omvänt, grundskatterna icke, utan att verka allt för ojemnt tryckande, kunna kvarstå, efter det rustnings- och roteringsbördan eftergifvits; hvartill äfven kommer, att grundskatterna till en stor del af sitt belopp ursprungligen åtagits för att bestrida

kostnaderna för försvaret och icke varit afsedda att allt framgent utgöras. Om alltså, enligt min öfvertygelse, erforderlig enighet kan anses uppnådd i fråga om sjelfva principen att i sammanhang med försvarsväsendets ordnande på samhällets samtliga skattebärande krafter fördela de bördor, som hittills uteslutande burits af jorden, och om denna skattereglering nu kan, enligt hvad af det följande läres framgå, försiggå utan statsverkets oskäligen betungande, står det för mig klart, att, hvilken vikt än må tilläggas frågan om ordningen och sättet för regleringens genomförande, denna fråga likväl i betydelse träder i bakgrunden för den större och viktigare frågan om fosterlandets försvär. Att lösningen af denna i den utsträckning, hvori frågan nu för Riksdagen framlägges, i väsentlig mån skall befordras, derest Riksdagen samtidigt beredes tillfälle att definitivt lösa den sedan lång tid tillbaka sväfvande grundskattefrågan, kan icke vara tvifvel underkastadt, och denna hänsyn synes mig derföre böra tilläggas afgörande vikt framför de skäl, som ur den ena eller andra synpunkten skulle kunna anföras för ett ytterligare uppskof med en slutgiltig lösning af denna fråga. En sådan lösning kan icke bringas till stånd, utan att bördor, som hittills hvilat på ett slag af skatteföremål, fördelas jemväl på andra. Men de kraf, som derigenom komma att ställas på samhällsmedlemmarnes skatteförmåga, böra icke kännas alltför tunga, då ett flertal lättare bör vara i stånd att bära en börda, som förut varit lagd endast på ett fåtal. Medvetandet om den höga betydelsen för det gemensamma fosterlandets välfärd af det mål, hvars främjande med de åtagna offren afses, skall, derom är jag öfvertygad, kraftigt bidra att lindra bördans tryck.

Äfven under förutsättning, att ett definitivt beslut nu borde fattas om jordskatternas afskrifning, skulle meningarne kunna vara delade beträffande längden af den tidrymd, under hvars lopp afskrifningen borde bringas till slut. Beträffande denna fråga anförde jag till statsrådsprotokollet den 13 Januari innevarande år, att, ehuru en öfver en längre period utsträckt afskrifning skulle vara mindre kännbar för statsverket, afskrifningen likväl borde bringas till slut under loppet af en jemförelsevis kort tidrymd. Det af Eders Kongl. Maj:t för 1883 års Riksdag i ämnet framlagda förslag var byggt på en afskrifningsplan, enligt hvilken grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna skulle successivt försvinna under en tid af 37 år. Äfven fränsedt att afskrifningen af de numera återstående 70 procenten af nämnda skatter och besvär naturligtvis skulle kunna ega rum under en kortare tid än den år 1883 för eftergift af hela beloppet föreslagna, ansåg jag afskrifnings-

perioden böra bestämmas väsentligen kortare än den i 1883 års afskrifningsplan förutsatta. Då sistnämnda år samtidigt med afskrifningsförslaget framlades ett förslag till härordning, enligt hvilket i bredd med afskrifningen af rustnings- och roteringsbesvärerna äfven de i rustningen och roteringen innefattade *prestationer* skulle upphöra, medan nu icke ifrågasattes annat, än att dessa fortfarande skulle, ehuru mot ersättning motsvarande deras uppskattade värde, oförändradt utgöras, låge redan häri ett skäl för min åsigt, att afskrifningstiden kunde sättas kortare. Men härtill komme såsom ett ytterligare och hufvudsakligt skäl, att, då det ansetts af största vikt, att den föreslagna utsträckningen till 90 dagar af beväringens vapenöfningar komme till fullt genomförande så fort sig göra läte eller redan under loppet af år 1894, det syntes påkalladt, att äfven skattefrågan erhöle sin definitiva lösning inom så kort tid, som med statsverkets kraf kunde finnas förenligt. Uppenbarligen kunde eftergiften af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärernas hela återstående belopp icke utan allt för stora olägenheter för statsverket ega rum redan inom utgången af samma tid, som blifvit föreslagen för den utsträckta värnpligtens genomförande, men deremot ansåg jag hinder icke böra möta för afskrifningens fullbordande under loppet af tio år, räknadt från och med år 1893. En afskrifning under denna tidrymd af den kvarvarande återstoden af de ifrågavarande skatterna och besvärerna kunde nemligen icke anses öfverstiga statens finansiella förmåga eller vara egnad att åstadkomma sådana rubbningar i budgeten, att derigenom befordrandet af andra viktiga statsändamål skulle äfventyras.

Hvad jag sålunda anförde tillåter jag mig nu åberopa, endast med det tillägg att, af skäl som jag nedan går att anföra, afskrifningstiden synes mig böra utsträckas med två år, så att afskrifningen varder fullbordad med 1904 års ingång.

Det belopp af grundskatterna, hvilket enligt de i nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 innefattade grunder skulle förekomma till afskrifning, utgör 3,223,373 kronor 51 öre. Det årliga värdet af den ännu icke afskrifna delen af rustnings- och roteringsbesvärerna uppgår i rundt tal till omkring 3,458,000 kronor. Den minskning i årlig tillgång, som för staten skulle uppkomma genom grundskatternas samt rustnings- och roteringsbördans eftergifvande, skulle alltså efter fullbordad afskrifning uppgå till omkring 6,700,000 kronor. De för försvarets stärkande föreslagna åtgärderna skulle åter, enligt hvad Chefen för Landtförsvarsdepartementet förut i dag anført och med tillägg af den ökade kostnaden för sjöbeväringens vapenöfningar, för statsverket

medföra en ökad kostnad af 3,696,000 kronor. År 1904, då eftergiften af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbördan blifvit fullständigt genomförd, skulle alltså det af de nu ifrågavarande åtgärderna för försvaret och skatteregleringen föranledda statsbehovvet sammanlagdt uppgå till i rundt tal 10,400,000 kronor.

Detta statsbehof sönderfaller i två skilda delar, den ena eller den, som belöper på kostnaderna för försvaret och som betecknar en ny statsutgift, för hvars betäckande nya eller ökade tillgångar måste beredas, och den andra eller den, som föranledes af skatteregleringen och som innebär, att vissa nu befintliga tillgångar skulle utbytas emot andra. Då jag nu går att yttra mig i fråga om de tillgångar, som lämpligen böra i ena eller andra hänseendet anlitas, anhåller jag att först få uppehålla mig vid frågan om sättet för ersättandet af de statsinkomster, hvilka skulle komma att genom skatteregleringen eftergifvas.

När jag den 13 Januari detta år inför Eders Kongl. Maj:t uttalade mig i förevarande ämne, ansåg jag för ändamålet tillräckligt att söka påvisa, att staten egde tillgång till ännu obegagnade inkomstkällor af den betydighet, att ur synpunkten af statsverkets finansiella förmåga hinder för så väl försvarsorganisationens som skatteregleringens genomförande icke borde möta. Rörande vissa af dessa inkomstkällor ingick jag i en något närmare undersökning af deras afkastningsförmåga, men jag ansåg icke erforderligt att uppställa en detaljerad kalkyl, enligt hvilken det belopp, hvartill vid afskrifningstidens slut statens årliga förlust i eftergifven inkomst skulle komma att uppgå, exakt motsvarades af nya inkomster till enahanda siffra, och detta så mycket mindre som det syntes mig med visshet kunna antagas, att de statsinkomster, som komme att träda i stället för de eftergifna, komme till större delen att vara af den natur, att de, i mån som landets folkmängd och välmåga tillväxte, skulle tillföra statsverket alltjemt stegrade inkomstbelopp. Under de derefter följande förhandlingarne rörande afskrifningsfrågan har emellertid från flera håll gjort sig gällande en annan uppfattning, som tagit sig uttryck i krafvet, att bland förutsättningarne för afskrifningsåtgärden borde ingå uppställandet af en exakt kalkyl med specielt angifvande af de statsinkomster, af hvilka de eftergifna skulle aflösas. Jag torde ej heller taga miste, då jag antager, att saknaden af en sådan fullständig kalkyl och i sammanhang dermed de skiljaktiga meningarne i fråga om rätta sättet att åstadkomma de statsinkomster, som för afskrifnings- och lindringsåtgärdens genomförande erfordrades, i sin mån bidragit att försvåra den invecklade frågans lösning. Då, såsom i det förutsatta fallet

skulle ega rum, staten skulle afhända sig en tillgång, som varit att hänföra till de under alla förhållanden säkrast påräkneliga, ligger det vigt derpå, att de nya tillgångarne i möjligaste mån erbjuda jemförlig säkerhet. Då jag alltså nu utbedjer mig Eders Kongl. Maj:ts tillstånd att få mera i detalj än förut skett angifva, med hvilka inkomster den till eftergifvande föreslagna statstillgången skulle ersättas, erinrar jag till en början, att denna tillgång består uti direkt skatt, hvartill äfven rustnings- och roteringsbördan, som utgör en i vissa prestationer utgående pålaga å jorden, är att hänföra, äfvensom att enligt den af Herr Statsministern den 23 sistlidne September till statsrådsprotokollet uttalade, af Statsrådets öfriga ledamöter biträdda och af Eders Kongl. Maj:ts godkända mening medel till ersättande af nyssberörda statstillgång böra anskaffas icke genom indirekta konsumtions-skatter, utan genom direkta och förmögenhetsskatter. För en på sådan väg skeende fördelning af den eftergifna skattebördan, hvilken lösning af frågan för öfrigt af åtskilliga tecken att döma synes vinna allt mera stöd i den allmänna meningen i landet, talar äfven den särskildt i det nu förutsatta fallet betydelsefulla omständigheten, att de direkta skatterna i allmänhet kunna sägas inflyta säkrare och mer oberoende af vexlande konjunkturen än de indirekta. Skulle härför behöfva anföras särskildt bevis, ber jag endast att få erinra om de betydande vexlingar, de indirekta skatterna, särskildt tullmedlen, af olika orsaker under de senare åren varit underkastade.

Då ur nyss angifna synpunkt öfverväges, hvilka skatteslag böra för det nu ifrågavarande ändamålet tillitas, erbjuda sig närmast *skatt på fastighet och inkomst, arfsskatt och annan stämpelskatt.*

Om jag först låter betraktelsen stanna vid det förstnämnda af dessa skatteslag, erinrar jag till en början derom, att, oberoende af hvilka skatteällor i öfrigt må komma att anlitas för fyllande af de genom afskrifningsåtgärden uppkommande statsbehofven, en förhöjning i det nuvarande beloppet af *bevillningen för jordbruksfastighet* under alla förhållanden bör vara att påräkna såsom en direkt följd af nämnda åtgärd och torde böra uppställas som vilkor för densamma.

Såsom känt utgår för närvarande bevillningen af fast egendom för jordbruksfastighet med 3 öre för hvarje fulla 100 kronor samt för annan fastighet med 5 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet. Att den undantagsställning, jordbruksfastigheten sålunda hittills intagit, borde upphöra i sammanhang med grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning och nämnda slag af fastighet foljaktligen åsättas bevillning efter de för all annan fastighet gällande

grunder, uttalades af Riksdagen i underdånig skrifvelse af den 24 Maj 1873 och har derefter alltid ansetts som en gifven följd af afskrifningen.

I sammanhang härmed bör jag fästa uppmärksamheten på en i vår bevillningslagstiftning förefintlig brist, som redan af skattereglerringskomitén påpekades. Denna komité erinrade, att det icke finge förbises, att vid sidan af jordens alstrande förmåga förefunnos vid en ordnad jordbruksrörelse åtskilliga andra beskattningsbara faktorer, såsom dels det för rörelsens drifvande erforderliga, i inventarier och kreaturstock nedlagda eller eljest använda kapital, dels ock produkten af jordbrukarens personliga arbete samt de af honom i hans egenskap af jordegare eller arrendator åtnjutna, sällan i penningevärde uttryckta och därför vanligen förbisedda förmåner af allehanda slag. Enär vid uppskattning af öfriga samhällsklassers inkomster tillbörligt afseende städse fästs vid dessa och liknande förhållanden, ansåg komitén desamma ej heller böra förbises vid jordbruksnäringens beskattning och föreslog därför utan meningsskiljaktighet bestämmelser, enligt hvilka det belopp, hvarmed en egendoms afkastning möjligen öfversköte hvad som redan genom fastighetsbevillning blifvit beskattadt, skulle komma att träffas med inkomstbevillning. Då komiténs förslag den 8 Januari 1883 inför Eders Kongl. Maj:t anmälde, framhöll jemväl dåvarande departementschefen såsom en väsentlig brist i lagstiftningen, att man, då man beskattat jordbruksfastigheten, ansett sig på samma gång beskatta sjelfva jordbruksrörelsen, dervid förbiseende, att denna rörelse eller näring för sitt bedrivande förutsatte icke blott sjelfva fastigheten, utan ett visst driftkapital i inventarier, kreatur m. m. och ett betydligt tillskott af arbete. Kapitalet och arbetet medverkade således uppenbarligen till den inkomst, jordbruksrörelsen lemnade, och då inkomst af kapital och arbete eljest beskattades, borde ju icke heller rimligtvis inkomsten af det i jordbruksrörelsen nedlagda kapitalet och arbetet lemnas obeskattad. Skattereglerringskomiténs förslag åsyftade emellertid att låta taxeringsmyndigheterna uppskatta den inkomst, jordbruksrörelsen lemnade utöfver hvad som kunde anses beskattadt genom fastighetsbevillningen, och att låta denna uppskattning ske hufvudsakligen på samma sätt, som eljest iakttoges vid beräkning af den inkomst, som af annan rörelse eller näring härflöte. Detta förfarande vore visserligen ur teoretisk synpunkt riktigt, men å andra sidan hade komiténs ordförande i afgifven reservation likasom Kammarrätten och flertalet länsstyrelser i sina öfver förslaget afgifna yttranden påpekat, huru de svårtilämpliga bestämmelserna i komiténs förslag säkerligen skulle leda till ett resultat i finansielt afseende, som gjorde hela vinsten af det nya

skatteföremålets upptagande i lagstiftningen i de flesta fall temligen betydelselös. Lika med de hörda myndigheterna ansåge därför departementschefen, att frågan om särskild inkomstbevilning af jordbruksrörelsen för det dåvarande icke kunde på ett praktiskt sätt lösas på annan väg än den af komiténs ordförande angifna, eller genom att ställa beskattningen af jordbruksrörelsen i ett fixt lagbestämt förhållande till jordbruksfastighetens taxeringsvärde. Komitéordförandens förslag innebure nemligen, att bevilningen för jordbruksfastighet, deri inbegrepes jemväl bevilningen för jordbruksrörelsen, skulle utgå med 6 öre för hvarje 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde. I hufvudsak biträdande detta förslag, ansåge dock departementschefen, att åt den tanke, hvarpå förslaget hvilade, borde i lagstiftningen gifvas ett något förändradt uttryck. Då jordbruksfastighetens likställighet med annan fastighet uti bevilningsafseende städse ställts i samband med en afskrifning af de på den förra fastigheten hvilande särskilda skatter, och då åstadkommandet af en dylik likställighet syntes ur flera synpunkter önskvärdt, ansåge departementschefen det ej vara lämpligt, att åt bevilningsförordningen gäfves ett utseende, som skulle jordbruksfastighet genom att därför erlägga 6 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet blifva högre beskattad än annan fastighet, för hvilken utgjordes endast 5 öre. Derjemte ansåge departementschefen det vara af vikt, att det nya begreppet om inkomstbevilning för jordbruksrörelse blefve uttryckligen inrymdt i bevilningsförordningen, och hemstälde därför, att, med lika bevilning för all fastighet, nemligen 5 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet, den inkomst och förmån af jordbruksrörelse å egen eller annans mark, som förvärfvades medelst det i rörelsen nedlagda arbete och dervid använda inventarier, skulle i förordningen upptagas under hufvudrubriken inkomst af arbete såsom särskildt skatteföremål och tillika stadgas, att dylik inkomst och förmån skulle upptagas till ett belopp, som motsvarade en för hundra af fastighetens taxeringsvärde. Å det sålunda beräknade inkomstbeloppet skulle naturligtvis utgöras vanlig inkomstbevilning, hvilken sålunda i hvarje fall komme att utgå med 1 öre för 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde. I enlighet med de af departementschefen sålunda uttalade åsikter voro ock vederbörande paragrafer affattade i det förslag till bevilningsförordning, som af Eders Kongl. Maj:t förelades 1883 års Riksdag. I följd af den utgång, det samtidigt framlagda förslaget om afskrifning af grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär erhöll, förföllo emellertid de föreslagna nya bestämmelserna om jordbruksnäringens beskattning.

Det synes mig, på sätt jag redan vid föregående tillfällen anført,

gifvet, att, då jordbruksnäringen befrias från den af ålder å densamma hvilande särskilda beskattning, sagda näring bör i fråga om bevillning till staten likställas med andra näringar, och att derföre den skattefrihet, som hittills åtnjutits för afkastningen af det i jordbruksrörelsen nedlagda kapital och arbete, ock bör upphöra. Jag ansluter mig derföre i allt väsentligt till de åsigter, som vid nyssnämnda föredragningstillfälle af dåvarande departementschefen inför Eders Kongl. Maj:t uttalades, men anser likväl i olikhet med honom, att åt grundsatsen om skattskyldighet för omförmälda slag af kapital och arbete bör i bevillningsförordningen gifvas uttryck på det sätt, att bevillningen för jordbruksfastighet sättes till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet. Det i 1883 års förslag tillämpade beräkningssätt leder till samma resultat på en omväg, hvilken hufvudsakligen af det skäl ansetts erforderlig, att man velat undvika skenet af att jordbruksfastighet vore högre beskattad än annan fastighet. För min del kan jag likväl icke finna denna hänsyn vara af den betydelse, att den skulle uppväga de med omförmälda beräkningssätt förenade olägenheterna af en mera invecklad uppställning så väl af bevillningsförordningen som af taxeringslängderna. En olikhet i sak förefinnes visserligen äfven mellan 1883 års förslag och det af mig nu framställda, nemligen att i de fall, då jordbruksfastighet vore utarrenderad, enligt det förra förslaget arrendatorn, men enligt det senare jordegaren komme att erlægga det belopp af 1 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet, som representerade skatten för det i jordbruksrörelsen nedlagda kapital och arbete; men då jordegaren och arrendatorn ega att sins emellan aftala om hvar deras andel i fastighetsbevillningen, är denna skilnad utan egentlig betydelse.

Under förutsättning af bifall till mitt sålunda framställda förslag om jordbruksfastighetsbevillningens förhöjning till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, erfordras naturligtvis för bibehållande af den inbördes proportion, hvori jordbruksfastighet och annan fastighet för närvarande deltaga i den kommunala beskattningen å landet, vissa förändringar i bestämmelserna rörande denna beskattning. De sålunda erforderliga förändringarna äro emellertid icke af synnerligen ingripande beskaffenhet. Sedan nemligen för jordbruksfastighet och jordbruksrörelse kommer att erläggas jemnt dubbelt så hög bevillning som för närvarande, bortfaller det hittills förefintliga behovet af en högre fyrktalssättning för jordbruksfastighet; och antagandet af den lika fyrktalssättningen för alla skatteföremål låter dessa följaktligen

fortfarande deltaga i kommunalbeskattningen i alldeles samma proportion som hittills.

Enligt rikshufvudboken för år 1891 uppgick nämnda år bevillningen för jordbruksfastighet till ett belopp af 661,753 kronor 19 öre. Om denna bevillning höjes från 3 till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, kan alltså härigenom påräknas en ökad statsinkomst af i rundt tal 660,000 kronor.

Då, enligt gällande instruktion för taxeringsmyndigheterna, vid bestämmandet af fast egendoms värde afseende skall fästas vid beloppet af de grundskatter och öfriga allmänna utskylder, hvarmed egendomen är belastad, kan på grund häraf en så stor del af fastighetsvärdet i riket, som motsvarar grundskatternas samt öfriga reala bördors kapitalvärde, anses vara befriad från fastighetsbevilnings utgörande. Afskrifvas grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, bör sålunda det beskattningsbara fastighetsvärdet ökas med ett belopp, motsvarande dessa skatters och besvärs kapitalvärde. Om detta kapitalvärde antages ursprungligen hafva utgjort omkring 200 millioner kronor, bör således, under förutsättning att fastighetsbevilningen höjes från 3 till 6 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet och med fästadt afseende å den redan skedda 30-procentsafskrifningen, jordbruksfastighetsbevilningen, efter det afskrifningen blifvit fullständigt genomförd, inbringa ytterligare omkring 84,000 kronor. Då å andra sidan af skäl, som jag nedan går att anföra, den särskilda bevillningen af frälseegendomar eller den s. k. rusttjenstbevillningen äfvensom bevillningen för lotshemman i sammanhang med afskrifningen böra upphöra, uppkommer härigenom en minskning i statsinkomst, som nära motsvarar den nyssberörda ökningen. Nämnda båda bevillningar inbragte nemligen år 1891 ett belopp af sammanlagdt 67,181 kronor 65 öre.

Vid jordbruksfastighetens och det i jordbruksrörelse nedlagda kapitalets likställande med andra skatteföremål kan emellertid fastighets- och inkomstbeskattningens anlitande för skatteregleringen icke stadna. Vill man hufvudsakligen ersätta grundskatten samt rustnings- och roteringsbördan med direkt skatt, varder det fastmera nödvändigt att på grundvalen af de qvarstående båda hufvudlagen af direkt beskattning, eller fastighets- och inkomstbevillningen, uttaga icke oväsentligt ökade skattebelopp.

I fråga om den form, hvarunder den ökade beskattningen å fastighet och inkomst borde uttagas, är det till en början klart, att detta icke utan kommunalbeskattningens förryckande kan ske genom en enkel

förhöjning i skattesatserna för fastighets- och inkomstbevillningen. I föregående fall, då ökad statsinkomst skolat upptagas i bevillning af fast egendom samt af inkomst, har man till undvikande af nyssnämnda olägenhet gått sålunda till väga, att man såsom tilläggsbevillning påfört vissa procents förhöjning i de debiterade bevillningsafgifterna. I nu förevarande fall, der i öfrigt för förhöjningen, såsom afsedd att, om ock måhända icke med oförändradt belopp, bestå under längre tid, borde undvikas namnet tilläggsbevillning, påkallas vissa modifikationer i det nyss antydda förfarandet.

Hvad först den ökade *inkomstbeskattningen* beträffar, är otvifvelaktigt önskvärdt och äfven med systemålet med den ifrågasatta skatteregleringen öfverensstämmande, att de minst bemedlade samhällsklasserna i möjligaste mån fritagas från delaktighet i de af skatteregleringen påkallade nya skatterna, och lärer derföre omfattningen af den nya inkomstskatten böra begränsas så, att från densamma frikallas de lägst beskattade grupperna af skattskyldige. I öfrigt torde skatten lämpligen kunna sättas till vissa procent af de debiterade bevillningsafgifterna för inkomst af kapital och arbete. För uppbringande af den erforderliga summan lärer, om man tager hänsyn endast till bevillningens nuvarande afkastning, utan att taga i beräkning dess naturliga tendens att stiga, fordras, att i den förevarande kalkylen upptages en med 100 procent af den nuvarande inkomstbevillningen uppgående särskild inkomstskatt. Bevillningen för inkomst af kapital och arbete uppgick år 1891 till 3,025,557 kronor 58 öre, och skulle sålunda en med 100 procent derå utgående skatt inbringa enahanda belopp. Från detta borde likväl afgå beloppet af det afdrag, som medgåfves mindre bemedlade. I hvilken utsträckning sådant afdrag borde medgifvas, måste komma att bero af en utredning i fråga om de lägst beskattade inkomstgruppernas bevillning. Denna utredning måste grundas på ett statistiskt material, som ännu icke föreligger bearbetadt, men ett öfverslag i ämnet, stödt på generalsammandraget af bevillningen och den för år 1885 upprättade statistiken öfver de vid val till Riksdagens Andra Kammare röstberättigade och icke röstberättigade, fördelade i förmögenhetsklasser, berättigar till antagandet, att, om det af nyssnämnda grund föranledda afdraget från skattesumman beräknas till 500,000 kronor, detta afdrag varder tillräckligt för att medgifva skattefrihet för de skattskyldige, hvilkas inkomst understiger 800 kronor, och derutöfver åtminstone för större delen af inkomstgruppen 800—1,800 kronor, vid hvilket sistnämnda belopp, såsom bekant, enligt bevillningsstadgan den fulla skattskyldigheten inträder. Efter afdrag af sagda

500,000 kronor skulle alltså afkastningen af den särskilda inkomstskatten uppgå till i rundt tal 2,520,000 kronor.

Den särskilda skatten för *fastighet* synes mig lämpligen böra sättas till 5 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet. Då fastighetsbevillningen, enligt hvad förut föreslagits, för framtiden skulle utgå med 6 öre för 100 kronor af taxeringsvärdet för jordbruksfastighet och redan nu utgår med 5 öre för 100 kronor af taxeringsvärdet för annan fastighet, framgår häraf, att den nya fastighetsskattens åläggande skulle för sistnämnda slag af fastigheter medföra en förhöjning af 100 procent i den nuvarande beskattningen, medan för jordbruksfastighet ökningen, beräknad i förhållande till den, på sätt nyss blifvit nämndt, till 6 öre förhöjda fastighetsbevillningen, skulle stadna vid ett något lägre belopp. I fastighetsskatten för jordbruksfastighet skulle nemligen icke ingå något belopp, motsvarande den andel af den förhöjda fastighetsbevillningen — 1 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet — som betecknar skatten för afkastningen af det i jordbruksrörelsen nedlagda kapital och arbete. På sätt förut anförts, är emellertid skatten för denna afkastning egentligen att betrakta såsom en art inkomstbevillning, ehuru den af praktiska skäl upptages under formen af ett tillägg till fastighetsbevillningen. Då fastighetsskattens natur ej medgifver, att smärre fastighetsegare beredas lindring i skatten genom afdrag för smärre inkomstbelopp, på sätt vid beskattning af inkomst kan ega rum och ofvan blifvit föreslaget, synes det icke olämpligt, att den särskilda fastighetsskatten för jordbruksfastighet sättes till samma belopp som den särskilda skatten för annan fastighet. Enligt de till skatteregleringskomiténs betänkande hörande tabeller erlade af hela antalet för jordbruksfastighet å landsbygden år 1879 skattskyldiga enskilda personer, utgörande 290,322, icke färre än 250,095 eller 86 procent af hela antalet bevillning till belopp understigande 3 kronor, hvilket belopp motsvarar skatten för en till 10,000 kronor taxerad fastighet. Af jordegarne, som denna modifikation af fastighetsskatten skulle komma till godo, är alltså ett högst betydande antal att räkna till de smärre.

De förut meddelade skattesatser, som angifva en ökning i skatten för jordbruksfastighet af sammanlagdt 80 öre per mille af taxeringsvärdet, böra dock ingalunda ingifva föreställningen, att denna förhöjning i och för sig varder för jordbruket betungande — naturligtvis allra minst om man dermed sammanställer den betydliga skattelindring, som inträder genom eftergiften af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbördan. För ett till 10,000 kronor taxerad hemman bestiger sig hela skatteförhöjningen till 8 kronor, dervid väl är att märka, att

denna förhöjning icke medför någon motsvarande förhöjning i kommunalutskylder. Äfven om hemmanet skulle vara in-tecknadt till halfva värdet, kan nämnda skatteförhöjning icke anses varda för egaren synnerligen kännbar. För den privilegierade jorden, hvars fördel af afskrifningsåtgärden varder vida mindre, ställer sig visserligen förhållandet något annorlunda, men, oafsedt att de förhållanden, som fordom utgjort förut-sättningarna för den privilegierade jordens gynnade ställning, längesedan upphört att finnas till, bör icke förbises, att afskrifningen kommer sagda jord i viss mån till nytta på kommunalbeskattningsens område. På sätt förut blifvit nämnt, bör nemligen af sagda åtgärd varda en följd, att sammanlagda taxeringsvärdet å jordbruksfastighet ökas med ett belopp, motsvarande det efter den redan skedda 30-procentsafskrifningen återstående kapitalvärdet af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, hvilket i rundt tal kan uppskattas till 140 millioner kronor. Gifvet är, att denna stegring i taxeringsvärdet för skattejorden bör hafva till följd en lindring i kommunalutskylder för den privilegierade jorden.

Då sammanlagda taxeringsvärdet å all fast egendom i riket, för hvilken bevillning erlägges, år 1891 uppgick till 3,661,600,397 kronor, skulle en med 50 öre per mille af taxeringsvärdet utgående fastighets-skatt i rundt tal inbringa 1,830,000 kronor.

Enligt nu angifna grunder skulle i fastighetsskatt och särskild inkomstskatt krävas ett sammanlagdt belopp af 4,350,000 kronor. Detta belopp skulle emellertid endast successivt tagas i anspråk under afskrifningstiden och antagligen först under år 1904 vara till fullt erforderligt. Då bevillningen af fast egendom samt af inkomst ökats från 1871 till 1891 med 109 procent, från 1881 till 1891 med 25 procent och från 1886 till 1891 med 16 procent, läser man vara fullt berättigad att under de närmaste 12—13 åren jemväl påräkna en stegring i bevillningens afkastning med åtminstone 30 procent, och skulle således för uppbringandet af den erforderliga summan år 1904 allenast erfordras skattesatser, som utgjorde 70 procent af de förut angifna. Derest man icke, för att komma i tillfälle att nedsätta andra skatter eller af andra skäl, år 1904 skulle önska att ändock bestämma fastighetsskatten till 50 öre per mille af taxeringsvärdet och den särskilda inkomstskatten till 100 procent af inkomstbevillningen samt att framgent bibehålla dem dervid, skulle alltså dessa skatter aldrig behöfva utgå med mer än högst 70 procent af de angifna skattesatserna, hvilka naturligen i bredd med bevillningens alltjemt fortgående normala stegring skulle, om man i intägt

af skatterna icke fordrade mer än den ofvanberörda summan, komma att än ytterligare nedsättas.

I det föregående är afseende endast fäst vid den stegring i bevillningens afkastning, som vid oförändrade grunder för densammas utgörande må vara att påräkna. En revision af bevillningsförordningens bestämmelser i syfte dels att åvägbringa en mera likformig tillämpning af desamma, dels att med beskattning på ett verksammare sätt, än för närvarande eger rum, träffa vissa inkomstarter är emellertid utan tvifvel af behovet påkallad och pågår redan, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts beslut, hvad angår en af de inkomstarter, vid hvilka missförhållandena varit mest i ögonen fallande, nemligen afkastningen af skog. I hvilken grad denna för närvarande undgår taxering, framgår bland annat af det missförhållande, som vid försäljning af skogshemman plägar förefinnas mellan taxeringsvärdet och den erhållna köpeskillingen. Exempelvis anhåller jag att få nämna, att 18 stycken under de senare åren sålda kronoegendomar med god skogstillgång, hvilka voro taxerade till sammanlagdt 156,800 kronor, lemnade i köpeskillning tillsammans 437,745 kronor. Att äfven vid taxeringen af enskildes hemman enahanda underlåtenhet att taga behörig hänsyn till skogstillgången allmänt förekommer, är en känd sak. Enär vidare vid taxeringen af inkomsten utaf sågverksrörelse afdrag enligt bevillningsstadgan måste ega rum för värdet af timmer, som afverkats å egna eller arrenderade skogar, beredes icke genom bevillning för sagda inkomst ersättning för den minskning i fastighetsbevillning, som uppkommit genom underlåtenheten att i taxeringsvärdet behörigen inberäkna äfven skogens värde. Då man besinnar, att trävaruhandteringen är en af landets viktigaste och mest inkomstbringande näringsgrenar, inses lätt, att en behörig beskattning af densamma bör tillföra statsverket en icke obetydligt ökad skatteintäkt. Äfven hvad vissa andra inkomstarter, särskildt inkomsten af kapital, beträffar, bör meddelandet af bestämmelser, som medföra en noggrannare tillämpning af de stadgade taxeringsgrunderna, leda till enahanda resultat, hvarföre det kan förutses, att, om, såsom jag anser önskvärdt, en revision af bevillningslagstiftningen kommer till stånd, denna, bland andra fördelar, äfven skall medföra, att bevillningen kommer att ökas i starkare proportion än den förut angifna och att således på grund af bevillningens stegring afsevärda nedsättningar framgent böra kunna ega rum vare sig i fastighetsskatten och den särskilda inkomstskatten eller, derest sådant skulle prövas lämpligare, i andra skatter.

Jemte fastighets- och inkomstskatt borde, enligt de åsikter jag förut uttalat, för skatteregleringens genomförande anlitas arfsskatt — som lämpligen upptages under formen af stämpelafgift för bouppteckningar — äfvensom andra arter af stämpelskatt. I fråga om den uppgift, stämpelskatten med inberäkning af arfsskatten har att fylla i skattesystemet, tillåter jag mig hänvisa till mina uttalanden till statsrådsprotokollet den 13 Januari innevarande år. I korthet sagdt, ligger stämpelskattens betydelse för skattesystemet deruti, att den träffar förmögenhetsandelar, som ofta lyckas undandölja sig för inkomstskatten, samt medför en högre beskattning för inkomst, som härflyter af kapital eller af kapital och arbete i förening, än för inkomst, som endast härflyter af arbete. I dessa hänseenden bildar stämpelskatten ett komplement till inkomstskatten och särskildt till den i förhållande till inkomstbeloppet proportionela inkomstskatten, sådan den hos oss förefinnes. Lättheten att på denna väg upptaga betydande summor har väl stundom föranledt användning af stämpelskatten i fall, der verkningarna af densamma varda andra än de nyss angifna, men om vid valet af stämpelpligtiga handlingar stadig hänsyn toges till det med skatten åsyftade målet, kan det berättigade i denna skatteform icke betvivlas. Såsom ett företräde, hvilket stämpelskatten besitter framför de flesta andra skatter, bör särskildt framhållas, att kontrollen å skattens utgörande är, på samma gång den är fullt effektiv, tillika synnerligen billig, ett företräde hos en skatt, som för visso icke bör skattas ringa, då det ur alla synpunkter måste anses önskligt, att kostnaderna för kontrollen å skatternas utgörande må i budgeten spela den minsta möjliga rol.

Vid nyssnämnda föredragningstillfälle anförde jag siffror, som syntes mig ådagalägga, att stämpelskattens betydelse i skattesystemet hos oss blifvit allt för mycket förbisedd, och att derföre, då det gälde att bereda staten nya inkomstkällor, stämpelskatten hörde till de skatteformer, hvilka borde ifrågakomma att i främsta rummet för ändamålet anlitas, och jag tillade, att intet syntes mig vara mera på sin plats, än att, då en förmögenhetsskatt, såsom grundskatten, uteslötes ur skattesystemet, en del af den derigenom uppkomna bristen fylles genom stämpelskatten, som borde kunna anordnas så, att den hufvudsakligen drabbade de förmögare samhällsklasserna. Jag må ytterligare erinra, att betydelsen af den komplementära uppgift, som tillkommer stämpelskatten, gifvetvis kommer att ökas i den mån, som med en förhöjning i skattesatserna vid den direkta fastighets- och inkomstbeskattningen behovet af ett dylikt fullständigt af denna beskattning kommer att mera framträda.

Främsta rummet bland de arter af stämpelskatten, hvilkas utsträckta

användande bör ifrågasättas, intages otvifvelaktigt af *arfskatten*. Vid ingen art af stämpelskatten träder dess betydelse af komplement till inkomstskatten så tydligt i dagen som vid denna. Arfskatten träffar vidare osvikligt den, som varit afsedd att af densamma träffas, utan att möjlighet finnes för denne att på andra öfverflytta bördan; och om skatten ordnas så, att den i möjligaste mån skonar de smärre arfsbeloppen och arffallen inom de närmaste slägtskapsleden, är otvifvelaktigt, att den bäres jemförelsevis lätt.

Den arfsskatt, som hos oss för närvarande förefinnes, utgår, som bekant, under formen af stämpel för bouppteckningar. Bouppteckningsstämpeln, som tillförene utgått med 50 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet, bestämdes år 1884, i sammanhang med den s. k. arfsbevillningens afskaffande, till sitt nuvarande belopp, som utgör, då arflåtaren efterlemnat bröstarfvinge, 50 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet samt, då arflåtaren efterlemnat fjermare arfvinge eller aflidit utan känd arfvinge, 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af nämnda behållning. Befrielse från stämpel eger rum, der behållningen icke uppgår till 1,000 kronor, och anses, der make lefver efter, såsom behållning endast hvad som återstår efter afdrag af den efterlevandes giftorätt.

Skatteregleringskomitén framlade i sitt den 13 September 1882 afgifna betänkande förslag till anordnande på grundvalen af den redan förefintliga bouppteckningsstämpeln af en utsträckt arfsbeskattning. Med anslutning till detta förslag, men med någon förenkling af skattetariffen föreslog Eders Kongl. Maj:t i nådig proposition till 1883 års Riksdag, att då gällande stämpelsats för bouppteckningar måtte förändras så, att stämpelafgiften skulle för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet utgöra, då arflåtaren efterlemnat bröstarfvinge, 50 öre när behållningen icke uppginge till 10,000 kronor, men eljest 1 krona, samt, då arflåtaren efterlemnat fjermare arfvinge eller aflidit utan känd arfvinge, 50 öre när behållningen icke uppginge till 5,000 kronor, men eljest 3 kronor. Likasom nu skulle befrielse från stämpel ega rum, der behållningen i boet, beräknad på sätt nyss blifvit nämnt, icke uppginge till 1,000 kronor.

Afkastningen af den sålunda år 1883 föreslagna förhöjningen i bouppteckningsstämpeln beräknades komma att uppgå till 700,000 kronor. När denna beräkning uppgjordes, hade, enligt då senast tillgängliga uppgifter, bouppteckningsstämpeln i årligt medeltal för de 3 åren 1875—1877 inbragt 233,472 kronor. I enahanda medeltal för åren 1887—1889 inbragte sagda stämpel 342,904 kronor 15 öre. Då, såsom förut blifvit

nämndt, stämpeln för bouppteckningar i de fall, då bröstarfvinge icke lefde efter, år 1884 höjdes till 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet, äro visserligen de båda nyss meddelade siffertalen icke fullt jemförliga med hvarandra, men om af denna orsak från medeltalet för åren 1887—1889, 342,904 kronor 15 öre, drages $\frac{1}{4}$ af det i sagda belopp ingående medeltalet af stämpeln för bouppteckningar med stämpel à 60 öre, hvilket medeltal utgjorde 125,439 kronor 30 öre, angifver det återstående beloppet, 321,997 kronor 60 öre, i allt fall en så betydlig tillväxt i behållningen vid bouppteckningarne sedan åren 1875—1877, att en beräkning, som, derest nyssnämnda förslag hufvudsakligen oförändradt återupptoges, icke angåfve afkastningen af ökningen i bouppteckningsstämpeln till högre belopp än det år 1883 antagna, eller 700,000 kronor, måste anses synnerligen försigtig.

I jemförelse med de skattesatser, som förekomma i utländska arfskattelagar, äro utan tvifvel de nyss anförda ganska låga. I allmänhet utgör i nämnda lagar skatten vid arffall i rätt upp- och nedstigande led 1 procent, hvarefter den stiger i förhållande till släktskapsledens aflägsenhet. I Frankrike, der i öfrigt vid skattens beräkande afdrag för skulder ej medgifves, stiger sålunda skatten vid aflägsnare släktskapsled till 9,6 procent och för oskylda till 10,8 procent. I England stiger skatten gradvis till 10 procent, hvarjemte den ärfta eller testamenterade lösa egendomen derutöfver drabbas af en särskild arfsskatt, som, oberoende af släktskapens närhet, i regeln utgår med 3 procent af behållningen. Danmark har en arfsskatt, som vid aflägsnare släktskapsled uppgår till 7 procent. Skilnaden mellan dessa skattesatser och de hos oss för närvarande bestående, 0,5 procent eller, då bröstarfvinge ej finnes, 0,6 procent, är i ögonen fallande.

Utan att nu yttra mig, huruvida en eller annan modifikation i den år 1883 föreslagna skattetariff tilläfventyrs kan vara erforderlig, anser jag mig på grund af det anförda kunna utan betänklighet i och för den förevarande kalkylen beräkna afkastningen af en blifvande arfsskatt till 700,000 kronor utöfver intægten af den nuvarande bouppteckningsstämpeln. Vid jemförelse med de procentsatser, med hvilka arfsskatten i andra länder utgår, bör emellertid icke betviflas, att sagda, i hvarje fall lågt beräknade afkastning bör vid förefallande behof kunna icke obetydligt uppbibringas.

Att nu ingå i en närmare undersökning af det sätt, hvarpå en utsträckning af *stämpelbeskattningen i öfrigt* borde åvägabringas, torde icke vara af omständigheterna påkalladt. Gifvet är, på sätt jag tillförene erinrat, att, då skyldigheten att vid transaktioner af det ena eller andra

slaget utgöra stämpelafgift icke kunnat ingå i vårt folks vanor på samma sätt som i flertalet främmande länder, der i regeln hvarje handling, som innefattar öfverlåtelse af värdebelopp från en hand till en annan eller erkännande af sådan öfverlåtelse, skall förses med stämpel, synnerlig varsamhet bör iakttagas vid en utsträckning af denna skatteform samt att dervid i främsta rummet böra ifrågakomma sådana kategorier af handlingar, genom hvilkas stämpelbeläggning skatten kommer att träffa de mera välmående klasserna i samhället. I sådant afseende bör erinras, att för flertalet af de papper, genom hvilka den egentliga affärsrörelsen och delvis äfven kapitalplaceringen förmedlas, såsom för inrikes vaxlar, depositionsbevis, bankanvisningar, obligationer, aktier och mäklarslutsedlar, här i landet åtnjutes frihet från stämpel, medan i andra länder just dessa slag af handlingar företrädesvis anses egnade för stämpelbeskattning. Särskildt på detta område finnes utan tvifvel ett lämpligt tillfälle till upptagande af en ökad skatteinkomst. Utan den allmänna rörelsens betungande bör i ökad stämpelskatt, arfsskatten oberäknad, kunna upptagas ett belopp af 500,000 kronor.

Sammanfattar jag nu hvad jag ofvan anført i fråga om de nya tillgångar, som borde beredas för skatteregleringens genomförande, framgår, att jag i sådant afseende ansett kunna påräknas:

genom jordbruksfastighetsbevillningens höjning från 3 till 6 öre för		
hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet.....	kronor	660,000: —
i särskild fastighetsskatt	„	1,830,000: —
„ särskild inkomstskatt.....	„	2,520,000: —
„ arfsskatt	„	700,000: —
„ ökad stämpelskatt	„	500,000: —
	summa kronor	6,210,000: —

Då det belopp, motsvarande årliga värdet af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, som bör fyllas, utgör 6,700,000 kronor, återstår sålunda att täcka ett belopp af 490,000 kronor eller i rundt tal 500,000 kronor. Om jag nu icke vill fästa afseende derå, att ofvan upptagna nya tillgångar, hvilka äro till beloppet beräknade efter närvarande förhållanden, men icke skulle behöfva till fulla tagas i anspråk förrän under år 1904, med temlig visshet kunna antagas komma att, derest icke nedsättning i skattesatserna anses böra ega rum, vid sistnämnda tidpunkt lemna en betydligt ökad afkastning, anhåller jag att få påpeka, att för täckande af det felande beloppet en statsinkomst af annan art kommer att inom den närmare framtiden varda tillgänglig.

Statens skogsmedelsinkomster, i riksstaten för år 1893 beräknade till

2,500,000 kronor, hafva i årligt medeltal för de tre sistförflutna åren uppgått till 2,813,000 kronor. Efter de närmaste tio årens förlopp är en icke obetydlig stegring i denna statsinkomst att påräkna. Det kan nemligen antagas, att under sagda tid kronoskogarna i deras helhet komma att efter slutad afvittring af skogsstaten omhändertagas. Då härtill ytterligare kommer, att de norra orternas nya jernvägskommunikationer inom utgången af sagda tidsperiod böra hafva hunnit verka stegring i försäljningsprisen å kronovirket i de orter, der dessa nu äro låga, samt att jemväl någon ökning i de i mellersta och södra delarna af landet belägna kronoparkernas afkastning kan påräknas, kan, enligt hvad från Domänstyrelsen mig meddelats, med all säkerhet antagas, att statens skogsmedelsinkomster tio år härefter komma att uppgå till omkring 4 millioner kronor eller minst 1 million mer än det nyssnämnda medeltalet för de tre senaste åren. Denna ökning härleder sig med minst en half million kronor från sådana genom afvittring nyligen erhållna eller inom få år disponibla skogsområden i Kopparbergs, Vesterbottens och Norrbottens län, hvilka förut ej kunnat utgöra föremål för nämnvärd afverkning.

Om än den normala stegringen i afkastningen af statens hittillsvarande skogstillgångar anses böra vara att påräkna i och för den stegring i statsutgifterna, som likaledes normalt är att förvänta, kan i viss mån ett annat förhållande sägas ega rum i fråga om den del af den ökade afkastningen, som härflyter från sådana skogar, hvilka hittills för staten utgjort ett dödt kapital. Dessa skogar kunna betraktas som en nytillkommen statstillgång, och det kan ur sådan synpunkt icke anses oegentligt, att deras afkastning, beräknad att efter de närmaste tio årens förlopp utgöra minst en half million kronor, tages i anspråk för täckande af ett statsbehof, som härrör af annan orsak än nyss antydda stegring i statsutgifterna. Den förut meddelade sammanfattningen af de statstillgångar, som borde ersätta de genom skatteregleringen eftergifna, kan derföre lämpligen fullständigas med ett belopp af 500,000 kronor i skogsmedel, hvarigenom slutsiffran i rundt tal bringas upp till den summa, 6,700,000 kronor, som betecknar årliga värdet af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären.

Af ofvan uppräknade, för skatteregleringens genomförande afsedda tillgångar skulle, enligt hvad jag nedan går att anföra, för första året af afskrifningstiden eller år 1893 allenast tagas i anspråk förhöjningen

i bevillningen för jordbruksfastighet från 3 till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet. Att här närmare angifva, i hvilken ordning öfriga tillgångar borde under tiden 1894—1904 för ändamålet anlitas, skulle vara till föga gagn, då det måste ankomma på hvarje Riksdag att, i den mån tillgångar, utöfver förut tillgängliga, för förevarande ändamål erfordras, derom fatta beslut. Hvad det här ligger vikt uppå är, att vid hvarje tillfälle, då enligt den fastställda planen afskrifningsprocenten skall ökas, tillgångar till fyllande af det härigenom uppkommande statsbehovet säkert må vara att påräkna. Att detta skall varda förhållandet, tror jag mig i det föregående hafva visat.

Jag föreställer mig emellertid, att de särskilda fastighets- och inkomstskatterna redan år 1894 borde inträda med en del af sitt belopp samt att, innan förökadt anlitage af dessa skatteformer ånyo förekomme, arfsskatt eller stämpelskatt först borde tagas i anspråk.

Kostnaden för de åtgärder för försvarets stärkande, som nu förelås, uppgår, på sätt jag redan haft tillfälle nämna, i sin helhet till 3,696,000 kronor, deraf 116,000 kronor för utsträckning af sjöbevaringens vapenöfningar. Enligt hvad jag inhemtat, skulle denna kostnad successivt inträda under loppet af de närmaste fem åren sålunda, att följande belopp nedanstående år förekomme till täckande i riksstaten:

1893	kronor	779,000
1894	„	2,326,000
1895	„	2,716,000
1896	„	3,196,000
1897	„	3,696,000.

Beträffande frågan, med *hvilka* tillgångar de nyssnämnda kostnaderna i hvarje års budget skola täckas, föreligger icke enahanda anledning att nu ingå i en närmare utredning, som förekommit i fråga om det af grundskatteafskrifningen och lindringen i rustnings- och roteringsbesvåren föranledda statsbehovet. Med de sistnämnda åtgärderna åsyftas att utbyta vissa statsinkomster mot andra, och det gäller därför icke allenast att tillse, att sådana nya inkomster beredas, utan äfven att de äro af beskaffenhet att med hänsyn till förut angifna grunder egna sig att sättas i stället för de afskrifna. Kostnaderna för försvaret åter beteckna ökade statsutgifter, utan att dessa utgifter kunna sägas vara af den art, att vissa speciela statsinkomster böra anvisas för särskildt deras bestridande. I hvilken mån den af sagda kostnader

orsakade ökningen å budgetens utgiftssida må föranleda behof af nya inkomster och på hvad sätt detta behof i sådant fall bör fyllas, varder beroende af den vid hvarje statsreglering föreliggande ställningen. Gifvet är emellertid, att, om än sagda behof, allt efter som statsverkets ställning är bättre eller sämre, år från år kan betydligt vexla, en permanent ökning af nämnda betydenhet i statens utgifter icke kan inträda, utan att äfven nya inkomstkällor måste tillitas. För år 1893 torde, såsom jag nedan går att anföra, en tillgång af mer tillfällig beskaffenhet lämpligen böra för ändamålet tagas i anspråk, men för år 1894 och tiden derefter varda otvifvelaktigt nya statsinkomster erforderliga. I sådant afseende kunna flera utvägar ifrågasättas, såsom beskattning på malt-drycker, ökning af statsverkets andel i Riksbankens vinst, utveckling af arfs- och stämpelskatten utöfver den andel, som tages i anspråk för skatteregleringen, äfvensom höjning af kaffe- och tobakstullen, men jag anser mig redan nu böra såsom min mening uttala, att af dessa utvägar de båda förstnämnda böra i främsta rummet ifrågakomma.

Rörande *maltskatten* erinrar jag endast derom, att ett af särskilda komiterade den 11 December 1891 afgifvet betänkande med förslag dels till förordning angående beskattning af maltdrycker och dels till ordningsstadga för bryggerierna numera, sedan vederbörande myndigheter deröfver afgifvit utlåtanden, föreligger till nådig pröfning. Enligt detta betänkande är skattebeloppet föreslaget till 10 öre för kilogram af det malt, som användes för tillverkningen, motsvarande efter antagen beräkningsgrund 2 kronor 50 öre för en hektoliter öl eller 0,89 öre för en halfbutelj. I det afgifna betänkandet, till hvilket jag i öfrigt hänvisar, har komitén beräknat, att en till nämnda belopp bestämd skatt skulle, efter afdrag för kontrollkostnaden, lemna en behållen inkomst af 3,000,000 kronor. Det torde likväl böra komma under öfvervägande, huruvida icke, för att undvika fördyrandet af svagdricka, som numera kan anses som en nödvändighetsvara för den arbetande klassen, nämnda dryck borde undantagas från tillämpning af den allmänna maltdrycksbeskattningen. Fråga härom hade varit väckt inom nämnda komité, men fått förfalla på grund, bland annat, af svårigheten att uppdraga en gräns mellan den skattefria och den skattepligtiga drycken. Sedan emellertid Riksdagen i skrifvelse den 30 April innevarande år anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte låta utreda, huru på det mest praktiska sätt en gräns måtte kunna bestämmas mellan svagdricka å ena sidan och starkare maltdrycker å den andra, har Finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, som erhållit Eders Kongl. Maj:ts uppdrag att verkställa den begärda utredningen, i underdånigt ut-

låtande den 8 i denna månad framlagt förslag till ett sätt att under tillverkningen i bryggeriet uppdraga en gräns mellan de båda angifna slagen af drycker. Svagdrickats undantagande från beskattning skulle emellertid medföra vissa förändringar i de uti komitéförslaget innefattade kontrollbestämmelser och naturligtvis äfven föranleda till en nedsättning i ofvan meddelade beräkning angående skattens afkastning.

Med anledning deraf att enligt komiténs förslag förordningen om beskattning af maldrycker skall träda i kraft den 1 Oktober det år, under hvilket förordningen är afsedd att blifva till efterlefnad gällande, bör jag icke underlåta att meddela, att, derest förordningen blefve af 1893 års Riksdag antagen, densamma på grund af erforderliga förberedande åtgärder svårligen kan träda i kraft redan den 1 Oktober samma år, men att deremot intet hinder torde möta för dess tillämpning från och med den 1 Januari 1894.

Riksbankens fonder, till framtida disposition afsatta medel deri inberäknade, uppgå nu till nära 59 millioner kronor. De nuvarande fonderna torde vara tillräckliga att betrygga Riksbankens ställning äfven om banken framdeles kommer att öfvertaga all sedelutgifning inom riket samt anordna ett antal nya afdelningskontor. Genom sedelutgifningens öfvertagande skulle naturligtvis äfven Riksbankens årliga vinst betydligt stegas.

Den andel af bankovinsten, som under de senaste åren reserverats för Riksbankens egen räkning, har utgjort omkring hälften deraf eller:

år 1889	kronor 1,321,725: 81
„ 1890	„ 1,857,485: 69
„ 1891	„ 1,823,150: 50

Under loppet af nästkommande år torde Riksbankens fonder komma att uppgå till eller öfverstiga 60 millioner kronor. Hädanefter bör sålunda en betydligt större andel af bankovinsten än hittills kunna afsättas för statsverkets behof.

I fråga om *kaffetullen* ber jag nu endast att få erinra derom, att denna tull år 1888 nedsattes från 26 öre till 12 öre per kilogram. Den nedgång i årlig statsinkomst, som härigenom inträdt, uppgår, om densamma beräknas efter 1891 års import af kaffe, utgörande 16,056,323 kilogram, till ett belopp af i rundt tal 2,247,000 kronor.

I fråga om *sättet* för verkställandet af grundskatternas afskrifning samt den motsvarande lindringen i rustnings- och roteringsbördan föreslogs i den till innevarande års lagtima Riksdag aflåtna nådiga proposition i ämnet, att åtgärden skulle utföras i sådan ordning, att den blefve bragt till slut under loppet af tio år, räknadt från och med år 1893. Af orsak, att den förhöjning från 3 till 6 öre i bevillningen för jordbruksfastighet, som i sammanhang med afskrifningen borde ega rum, lämpligen syntes böra inträda från och med nyssnämnda år, ansågs häraf böra följa, att afskrifningsprocenten under de första åren af tioårsperioden sattes något högre, än efter en likformig fördelning af afskrifningen öfver nämnda tidrymd skulle på samma år belöpa. Afskrifningen och lindringen ansågos därför böra ordnas på sådant sätt, att af de 70 procent, som af de ifrågavarande skatterna och besvären återstode, 20 procent eftergäfves år 1893 och 10 procent år 1894, samt att afskrifnings- och lindringsåtgärden derefter fortginge med 10 procent hvart annat år, då densamma skulle blifva bragt till slut från och med år 1902. Då jemväl enligt det af Eders Kongl. Maj:t förut i dag godkända förslaget till åtgärder för försvarets stärkande ökning i antalet af beväringens öfningsdagar skulle inträda år 1893, bör äfven afskrifningen och lindringen detta år taga sin början samt den nyssnämnda förhöjningen i bevillningen för jordbruksfastighet då ega rum. Som det emellertid är angeläget, att de i allt fall erforderliga rubbnin-garna i den redan fastställda riksstaten för år 1893 begränsas inom minsta möjliga mått, anser jag mig böra förorda den afvikelse från den förut antagna afskrifningsplanen, att afskrifnings- och lindringsprocenten nyssnämnda år nedsättes till 10 procent, hvilket åter skulle hafva till följd, att perioden för åtgärdens genomförande utsträckes med två år samt går till ända år 1904 i stället för, såsom förut föreslagits, år 1902, en afvikelse, hvilken icke torde kunna tillmätas någon större betydelse.

På sätt vid föregående tillfällen af mig erinrats, anser jag syftet med den ifrågasatta afskrifningsåtgärden med nödvändighet förutsätta, att den föreslagna afskrifningsplanen redan nu göres till föremål för definitivt beslut och att åt densamma följaktligen, hvad så väl grundskatterna som rustnings- och roteringsbesvären beträffar, gifves egen-skapen af lag.

På vederbörande departementschefers föredragning läser Eders Kongl. Maj:t vilja besluta rörande de åtgärder, som erfordras för lindringen i rustnings- och roteringsbördan, hvaremot det nu tillkommer

mig att afgifva underdånigt förslag till de för grundskatteafskrifningens genomförande nödiga närmare bestämmelser.

Då den nu ifrågasatta åtgärden innefattar ett slutligt genomförande af den grundskatteafskrifning, hvartill början gjordes år 1885, läres häraf vara en följd, att de särskilda slag af skatter och utlagor, hvilka jemlikt nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt vissa andra derefter meddelade stadganden blifvit nedsatta med 30 procent, böra utgöra föremål äfven för denna afskrifningsåtgärd. Visserligen skulle kunna ifrågasättas att utsträcka afskrifningen äfven till vissa grundskattebelopp, hvilka icke berördes af 1885 års afskrifning, nemligen till de belopp, som äro anordnade rusthåll och rotar, innehafvare af militieboställen, båtsmansindelningen, lots- och fyrinrättningen, gästgifvare, färjor och färjekarlar, eller hvilka utgöra ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar. Dessa grundskattebelopp ingå i den å riksstatens inkomstsida upptagna titeln grundskatt, men afföras åter såsom »friheter» å riksstatens utgiftssida under vederbörande utgiftstitlar, hvarföre någon inbetalning till statsverket eller utbetalning från detsamma af dessa belopp i verkligheten icke eger rum. Då Eders Kongl. Maj:t till 1883 års Riksdag afgaf förslag till afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, föreslog Eders Kongl. Maj:t, att dessa grundskattebelopp skulle med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas. År 1885 deremot, då Eders Kongl. Maj:t föreslog en endast partiel afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, ansåg Eders Kongl. Maj:t förändring i de ifrågavarande anordningarna icke böra ega rum.

Då nu en fullständig afskrifning af grundskatterna föreslås, torde visserligen deraf följa, att icke de ifrågavarande frinjutna räntorna, hvilka äro af enahanda natur med de till afskrifning föreslagna, böra kvarstå i jordeböckerna. Beträffande de ytterst fåtaliga kvarvarande militieboställena torde med förändringens vidtagande emellertid utan olägenhet kunna anstå till boställets indragning till statsverket, då bestämmelsen i mom. 5 af nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 å dem varder tillämplig och grundskattebeloppen sålunda försvinna. Flertalet af öfriga ofvan omförmälda friheter skulle visserligen, under förutsättning af bifall till förslaget om grundskatternas afskrifning, kunna ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas med år 1893, men då denna åtgärd dels inverkar på beloppet af åtskilliga under särskilda hufvudtitlar i riksstaten upptagna anslag, dels, åtminstone hvad de till beloppet ojemförligt största posterna beträffar, inskränker sig till en enkel

bokföringsfråga, synes åtgärden lämpligen kunna företagas i sammanhang med en kommande statsreglering, hvarvid tillika erbjuder sig tillfälle att föreslå de åtgärder, hvilka efter skedd utredning kunna finnas böra i afseende på ett eller annat af de ifrågavarande anslagen särskildt vidtagas.

Uti åberopade nådiga kungörelse af den 5 Juni 1885 förordnades, bland annat, att uti den kronan behållna grundskatt å hemman och lägenheter af skatte eller frälse natur, å sådana hemman och lägenheter af krono natur, som enligt dittills gällande föreskrifter kunde till skatte köpas, å ecklesiasistikstatens boställen samt å hemman och lägenheter, som innehades af enskildt verk, menighet eller inrättning, likasom ock uti presternas utlagor nedsättning skulle, med vissa undantag, ega rum med trettio procent af grundskattens eller utlagornas belopp, hvilken nedsättning skulle inträda från och med år 1886, äfvensom att enahanda nedsättning skulle ega rum beträffande drängespanmålen och hjälpedagsverken i Färentuna härad af Stockholms län, till statsverket ingående afgäld för upphörd arbets- eller hofveriskyldighet samt arbets- eller hofveriskyldighet, som ännu utgjordes till någon statens egendom.

Enligt den utredning om grundskattens dåvarande belopp, som meddelades i det vid den till 1885 års Riksdag aflåtna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof bifogade utdrag af protokollet öfver finansärenden den 12 Januari samma år, utgjorde grundskatten då, efter vidtagande af åtskilliga i statsrådsprotokollet omförmälda uteslutningar och omflyttningar, kronor 5,450,554: 32

Från lindring i grundskatten skulle undantagas *dels* kronan behållna räntor och kronotionde af statens utarrenderade egendomar samt af militie- och civilboställen äfvensom af skogsområden, hvilka voro upplåtna sågverken i de norra länen i ersättning för privilegierad stockfångst, och af tillsvidare upplåtna slätter- m. fl. lägenheter samt strömfall med tillhörande utmål, hvilka rän-

Transport kronor 5,450,554: 32

tor och kronotionde förslags-
vis beräknades till kronor 37,000: —
dels ock, på sätt redan blif-
vit erinradt, följande anord-
nade ränte- och kronotionde-
belopp, nemligen:

å fjerde hufvudtiteln:

friheter, som åtnjutas
af rusthåll och rotar samt
innehafvare af militiebostäl-
len, ,, 817,000: —

å femte hufvudtiteln:

båtsmansindelningens
friheter, 75,500 kronor, samt
de friheter, som åtnjutas af
lots- och fyrinrättningen, 405
kronor, eller tillsammans..... ,, 75,905: —

å sjette hufvudtiteln:

friheter, som medgif-
vits gästgifvare, färjor och
färjekarlar samt för jordför-
luster genom kanal- och
väganläggningar, samman-
lagdt ,, 8,220: —

Efter afräkning af dessa ränte-
och kronotiondebelopp, utgörande ,, 938,125: —
qvarstod såsom grundskatt, hvarå nedsättning
borde ega rum, kronor 4,512,429: 32
och då detta belopp minskades med trettio procent
eller ,, 1,353,728: 80
återstodo kronor 3,158,700: 52
hvidan med tillägg af ofvannämnda, från skatte-
nedsättningen undantagna belopp ,, 938,125: —
grundskatten komme att uppgå till kronor 4,096,825: 52;
Och blef denna statsinkomst upptagen i rundt tal med 4,097,000 kronor
i så väl 1886 som 1887 årens riksstater.

I sammanhang med den af Riksdagen år 1887 beslutade upplösning, räknadt från den 1 Januari 1888, af det då bestående rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag blef jemlikt nådiga brefven den 13 Juli och den 25 November 1887 den under benämning grufvedrängshjelp af hemman inom åtskilliga socknar af Vestmanlands län till bergslaget dittills utgångna afgift indragen och, efter det hjälpen enligt grunderna i nådiga förordningen den 23 Juli 1869 angående förändring af grundräntor och kronotionde blifvit i penningar omsatt, från och med år 1888 med trettio procent nedsatt. Med afseende å den härigenom uppkommande tillökning i grundskatten blef denna inkomsttitel i 1888 års riksstat upptagen med ett till 4,100,000 kronor afrundadt belopp.

Genom nådiga förordningen den 11 September 1885 och nådiga kungörelsen den 13 Juli 1887 stadgades, bland annat, att skattefrälseräntor och kronotionde, som innehades under enskild eganderätt, samt arbets- och hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom skulle, derest anbud derom af vederbörande egare framställes inom utgången af år 1888, för statsverkets räkning på vissa vilkor inlösas, samt att inlösta räntor och kronotionde skulle med iakttagande af de beräkningsgrunder, som gälde för utgörande af kronans räntor och tionde näst före utfärdandet af nådiga kungörelsen den 11 Maj 1855 angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, omsättas enligt föreskrifterna i nämnda kungörelse och förordningen den 23 Juli 1869 samt till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma skulle gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt.

Vid 1888 års riksdag antogs, att skattefrälseräntor skulle vid 1888 års utgång vara inlösta för åtminstone 3,000,000 kronor, samt att statsverkets behållna inkomst af inlösta dylika räntor m. m. skulle, efter föreskrifven omsättning samt minskning med trettio procent, uppgå till omkring 60,000 kronor; och då grundskatten, enligt hvad Statskontoret hade upplyst, år 1886 uppgått till 4,124,615 kronor 22 öre, blef densamma i riksstaten för år 1889 upptagen med ett denna summa, ökad med nyssnämnda 60,000 kronor, motsvarande belopp eller i jemnadt tal 4,185,000 kronor, med hvilket belopp densamma äfven i 1890, 1891, 1892 och 1893 årens riksstater är upptagen.

Enligt hvad förut blifvit förmäldt, utgjorde den del af grundskatten, hvarå nedsättning enligt nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 skulle ega rum,

kronor 4,512,429: 32

Transport kronor 4,512,429: 32

Transport kronor 4,512,429: 32

Om, till följd af här ofvan omförmälda förändringar, härtill läggas *dels* den från och med år 1888 till statsverket indragna s. k. grufvedrängshjelpen, omsatt i penningar enligt nådiga förordningen den 23 Juli 1869, kronor 6,689: 97 samt *dels* inlösta skattefrälseräntor m. m., beräknade att efter nedsättning med trettio procent uppgå tillett årsbelopp af omkring 60,000 kronor, men här utan iakttagande af dylik minskning upptagna med

,, 85,700: — „ 92,389: 97

uppkommer summa grundskatt, hvarå ytterligare afskrifning kan komma att ega rum, kronor 4,604,819: 29

Sjuttio procent å denna summa utgör „ 3,223,373: 51
hvilket tal alltså betecknar det grundskattebelopp, hvilket nu bör ifrågakomma till afskrifning.

Tio procent åter å omförmälda summa kronor 4,604,819: 29
motsvarar „ 460,481: 92
utgörande det belopp, hvarmed enligt den föreslagna afskrifningsplanen grundskatten borde från och med år 1893 nedsättas.

Om från den i riksstaten för år 1893 upptagna beräkningen eller kronor 4,185,000: —
dragas nyssnämnda „ 460,481: 92
återstå kronor 3,724,518: 08
eller i rundt tal 3,724,000 kronor.

På grund af föreskriften i § 4 af nådiga förordningen den 11 September 1885, att inlösta räntor och kronotonde skola omsättas i penningar och till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotondens indragning, hvarvid för desamma skola gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt, hafva, såsom jag redan nämnt, ifrågavarande ränte- och tiondebelopp blifvit med 30 procent nedsatta, likasom ock den vidare nedsättning, som kan varda å grundskatterna i allmänhet medgifven, utan ytterligare föreskrift varder å dem tillämplig, hvarvid allenast lärer böra meddelas bestämmelse i syfte, att å räntor och tionde, som blifvit inlösta så sent,

att nedsättningen inträder först med 1893 års ingång eller derefter, nedsättningen skall omedelbart ega rum med det procenttal, som å öfriga grundskatter är eftergifvet. Jemlikt § 5 i nådiga förordningen den 11 September 1885, jemförd med mom. 12:o b) i kungörelsen den 5 Juni samma år, eger med den afgäld, som skall utgöras i stället för inlöst arbets- eller hofveriskyldighet, enahanda förhållande rum som med nyssnämnda räntor och tionde.

I sammanhang härmed bör erinras, att jemlikt nådiga kungörelsen den 3 Februari 1888 egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afses i § 1 af nådiga förordningen den 11 September 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, förklarats berättigad att af statsmedel erhålla ersättning med 30 procent af denna ränta, samt att enahanda skäl, som föranledt detta medgifvande, tala därför, att ersättning motsvarande den ytterligare grundskatteeftergift, som nu är i fråga, varder egare af dylikt hemman beredd; och anser jag alltså Riksdagens bifall härtill böra inhemtas.

Att under afskrifningstiden eller derefter nytt åsättande af grundskatt eller utlaga af de slag, som nu föreslås till afskrifning, icke bör ega rum, lærer vara gifvet. Ett beslut i sådant syfte bör emellertid föregås af en revision af de författningar, som innehålla bestämmelser rörande skattläggning, hvilken revision kräfver icke obetydlig tidsutdrägt. Med meddelandet af de erforderliga föreskrifterna i ämnet torde ock utan olägenhet kunna någon tid anstå, då de fall, i hvilka skattläggning förekommer, numera äro jemförelsevis sällsynta.

I öfverensstämmelse med det förfarande, som iaktogs vid 1885 års partiela grundskatteafskrifning, lærer böra föreslås, att Riksdagen uppdrager åt Eders Kongl. Maj:t att meddela de ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatteafskrifningen kunna finnas erforderliga.

Med åberopande af hvad jag nu anført, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition af denna dag föreslå, att, för den händelse Riksdagen bifaller de nådiga propositioner, som Eders Kongl. Maj:t förut i dag beslutit aflåta angående förbättrad härordning och angående ändring i vissa delar af värnpligtslagen den 5 Juni 1885 äfvensom den nådiga proposition, Eders Kongl. Maj:t torde komma att aflåta om ändring i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, Riksdagen jemväl måtte antaga följande:

Lag angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter och hvad dermed eger sammanhang.

§ 1.

De skatter och utlagor, som med tillämpning af bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt § 4 i nådiga förordningen den 11 September samma år angående inlösen af skattefrälseräntor, kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, m. m. blifvit nedsatta med trettio procent, skola till återstående delen afskrifvas under loppet af tolf år, räknadt från och med år 1893. Afskrifningen skall ega rum i sådan ordning, att, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i berörda nådiga kungörelse, omförmälda skatter och utlagor nedsättas från och med år 1893 med tio procent af det belopp, hvarå nedsättningen enligt kungörelsen den 5 Juni 1885 beräknats, samt derefter från och med hvart och ett af åren 1894, 1896, 1898, 1900 och 1902 med ytterligare tio procent af nämnda belopp, hvarefter återstoden af skatterna och utlagorna från och med år 1904 eftergifves.

§ 2.

I det fall, att utlaga, som omförmäles i § 1 af nådiga förordningen den 11 September 1885, angående inlösen af skattefrälseräntor, kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, m. m. icke var der till statsverket inlöst förr än med 1893 års ingång eller derefter, bestämmes nedsättningen till enahanda procenttal af det belopp, hvarå enligt nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 nedsättningen skall beräknas, som vid den tidpunkt, då nedsättningen bör ega rum, enligt nämnda kungörelse och § 1 i denna lag är eftergifvet å de i berörda § omförmälda skatter och utlagor.

§ 3.

Den till Sala bergslag förut utgående, men numera till statsverket indragna grufvedrängshjelpen af hemman inom åtskilliga socknar i Vestmanlands län skall afskrifvas i enahanda ordning med de i § 1 omförmälda skatter och utlagor, dervid afskrifningen beräknas å det belopp, hvarå den jemlikt nådiga brefven den 13 Juli och den 25 November 1887 medgifna nedsättning af trettio procent egt rum.

§ 4.

Den ersättning, som jemlikt nådiga kungörelsen den 3 Februari 1888 bör utgå till egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afses i § 1 af nådiga förordningen den 11 September 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, skall, under iakttagande i öfrigt af bestämmelserna i nämnda kungörelse, utgå från och med år 1893 med fyratio procent, från och med år 1894 med femtio procent, från och med år 1896 med sextio procent, från och med år 1898 med sjuttio procent, från och med år 1900 med åttio procent och från och med år 1902 med nittio procent af räntans belopp, beräknadt på sätt i samma kungörelse föreskrifves, samt från och med år 1904 med en summa, motsvarande räntans på nyssnämnda sätt beräknade hela belopp.

§ 5.

De ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatternas afskrifning kunna finnas erforderliga, meddelas af Konungen.

Jag har förut framhållit, att i sammanhang med grundskatternas afskrifning samt lindringen i rustnings- och roteringsbördan den bevillning, som för jordbruksnäringen erlägges, bör likställas med bevillningen för andra skatteföremål, samt att denna likställighet synes mig böra ernås på sådant sätt, att bevillningen för jordbruksfastighet höjes från 3 öre till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, af hvilket sistnämnda skattebelopp 1 öre utgör bevillning för det i jordbruksrörelsen nedlagda arbete och dervid använda inventarier. Det åligger mig nu att afgifva förslag till de ändringar i bevillningsförordningen, som häraf påkallas. Förutom vissa ändringar i de till nämnda förordning hörande formulär, hvilka, sedan sig visat, om det framlagda förslaget vinner Riksdagens bifall, torde komma att af Eders Kongl. Maj:t vidtagas, inskränka sig de af nyss anförda anledning erforderliga ändringarna till förändring af det sifferbelopp i § 1, som uttrycker jordbruksfastighetens bevillningsskyldighet, samt en omredaktion i vissa delar af § 17 i instruktionen för taxeringsmyndigheterna.

Under erinran att förändringen i beloppet af bevillningen för jordbruksfastighet jemväl påkallar vissa ändringar i fråga om kommunalbeskattningen, derom Eders Kongl. Maj:t lärer vilja besluta på föredragning af Chefen för Civildepartementet, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t ville i nådig proposition föreslå Riksdagen att, under förutsättning att de nådiga propositionerna angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter samt angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 5 Juni 1885 vinna Riksdagens bifall, besluta,

att § 1 i nådiga förordningen den 3 Juni 1892 angående bevilling af fast egendom samt af inkomst och § 17 i den vid samma förordning fogade instruktionen för taxeringsmyndigheterna skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 1 i nämnda förordning.

För all inom riket belägen *fast egendom*, hvartill ock räknas *frälseränta*, skall med de undantag, som i § 4 upptagas, bevilling utgöras efter fastighetens uppskattade värde.

Denna bevilling utgår:

a) för *jordbruksfastighet* med sex öre för hvarje fulla etthundra kronor samt

b) för *all annan fastighet* och *frälseränta* med fem öre för hvarje fulla etthundra kronor af uppskattningsvärdet.

§ 17 i instruktionen.

Vid tillämpning af § 11 mom. 1 i bevillningsförordningen, angående befrielse från eller lindring i bevilling för inkomst af kapital eller arbete, skola så väl den behållna afkomsten utaf skattskyldig tillhörande fast egendom som ock inkomsten af sådan särskildt beskattad rörelse, som drifves i bolag eller idkas å annan ort än den, der den skattskyldige är mantalsskrifven, tagas i beräkning vid bestämmandet af hans sammanräknade årsinkomster, hvarvid i fråga om fast egendom iakttages, att inkomst af jordbruksfastighet beräknas till 6 procent och inkomst af annan fastighet till 5 procent af taxeringsvärdet. Om sålunda skattskyldig finnes i sin mantalsskrifningsort hafva t. ex. 450 kronors inkomst af kapital eller arbete samt tillika eger stadsfastighet, taxerad till 2,000 kronor och hvilken alltså bör upptagas till 100 kronors afkomst, så att hans sammanräknade årsinkomst uppgår till 550

kronor, får väl enligt föreskriften i det ifrågavarande momentet, jemfördt med hvad ofvan sagts, sådan skattskyldig tillgodonjuta fullständig eftergift af bevillning å förstnämnda 450 kronor; hvaremot, derest den skattskyldige har 1,100 kronors inkomst af kapital eller arbete, 400 kronors inkomst af aktier samt derjemte eger jordbruksfastighet till ett taxeringsvärde af 5,000 kronor med 300 kronors deraf beräknad afkomst och således i sammanräknade årsinkomster åtnjuter tillhopa 1,800 kronor, bevillning kommer att, utan medgifvande af något afdrag, honom påföras för hans först berörda inkomst af 1,100 kronor o. s. v.

Enligt förordningen den 5 Oktober 1889 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter skall för vissa slag af frälseegendomar, nemligen allmänna frälsehemman äfvensom rå- och rörsamt insockne hemman, jemte vanlig fastighetsbevillning utgöras en särskild bevillningsavgift, hvilken i större delen af landet utgår med visst belopp för hvarje rusttjenstmark. Denna bevillning, den s. k. rusttjenstbevillningen, är närmast att anse såsom afsedd att utgöra någon ersättning för de större friheter, frälsejorden, särskildt då rusttjensten icke effektivt utgöres, i jemförelse med skattejorden åtnjuter. Denna rusttjenstbevillningens karakter framgår bland annat deraf, att avgiften upphör till hälften, då rustningen uppsättes.

För de lotshemman, som äro frikallade från rotering, skall enligt samma förordning viss i förhållande till hemmantalet bestämd särskild bevillningsavgift utgöras.

Redan i Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 Maj 1873 uttalades, att, när afskrifning skedde af grundskatterna, borde äfven den bevillning, som enligt tredje artikeln — motsvarande nu gällande förordning angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter — särskildt utgjordes af en viss klass af jordbruksfastigheter, försvinna. Detta uttalande, hvarmed torde hafva åsyftats rusttjenstbevillningen, eger äfven tillämplighet i fråga om bevillningsavgiften för lotshemman, hvilken i författningen angifves utgöra en ersättning för roteringsfriheten och derföre efter roteringsbördans eftergifvande ej vidare bör kvarstå. Billigheten deraf, att rusttjenstbevillningen i sammanhang med afskrifningen upphör, framgår så mycket tydligare, som de hemman, hvilka nu utgöra denna bevillning, i jemförelse med skattehemmanen skulle komma att åtnjuta en väsentligen ringare för-

mån af afskrifningen, men sådant oaktadt lika med annan jordbruksfastighet komme att träffas af den förhöjda fastighetsbevillningen.

I sammanhang med det förslag till afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, som af Eders Kongl. Maj:t förelades 1883 års Riksdag, föreslog ock Eders Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad skatteregleringskomitén hemställt, att de särskilda bevillningsafgifterna för frälseegendomar och lotshemman måtte upphöra. Då jag tillstyrker, att enahanda framställning äfven nu måtte göras, bör jag tillika erinra, att den minskning i inkomst, som härigenom skulle för statsverket uppkomma, icke är af större betydighet. Rusttjänstbevillningen inbragte nemligen år 1891 ett belopp af 67,114 kronor 53 öre och bevillningsafgiften för lotshemman samma år allenast 67 kronor 12 öre.

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kongl. Majt måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att, under förutsättning af bifall till de nådiga propositionerna angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter samt angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 5 Juni 1885, besluta,

att de enligt förordningen den 5 Oktober 1889 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter nu utgående bevillningsafgifter af frälseegendomar och lotshemman från och med år 1893 ej vidare skola utgöras.

Jag anhåller nu att få öfvergå till frågan om den inverkan, som de beträffande förstärkning af försvaret samt afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna föreslagna åtgärderna skulle komma att utöfva på den redan fastställda statsregleringen för år 1893.

Hvad först angår den inverkan de omförmälda åtgärderna kunna antagas komma att utöfva på beloppet af statsverkets inkomster, sådana de i riksstaten för år 1893 äro beräknade, tillåter jag mig att beträffande nedan nämnda inkomstitlar anföra följande.

Grundskatt. Denna inkomstitel, i omförmälda riksstat upptagen till 4,185,000 kronor, kommer, enligt hvad jag redan haft tillfälle nämna, att i följd af den afskrifning med 10 procent, som borde inträda med år 1893, nedgå med 461,000 kronor till i rundt tal 3,724,000 kronor.

Tillfälliga rotevakansafgifter. I denna inkomsttitel innefattas bland andra afgifter, hvilkas beräkning icke beröres af en afskrifnings- eller lindringsåtgärd, de vid början af år 1878 till statsverket tills vidare indragna afgifterna af åtskilliga till underofficerares aflöning förut anslagna vakanta rusthåll och rotar. Derest dessa erlade vakansafgifter enligt de i lagen den 5 Juni 1885, angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären, för lindringens beräknande bestämda värden, skulle, efter afräkning af det rustnings- och roteringsunderstöd, som utbetalas af statsmedel, dessa vakansafgifters belopp utgöra:

för 44 rusthåll	kronor	7,397: 06
„ 431 rotar	„	67,016: 51
	tillsammans kronor	74,413: 57.

Tio procent derå utgör kronor 7,441: 35.

I riksstaten för år 1893 är samma inkomsttitel efter afdrag af förut medgifna 30 procent upptagen till

kronor	68,000: —
Om derifrån dragas nyssnämnda	„ 7,441: 35
återstå	kronor 60,558: 65

eller i rundt tal 60,000 kronor.

Soldatvakansafgift. Med tillämpning af nyssnämnda värden samt med ledning af 1891 års rikshufvudbok i fråga om rotarnes antal skulle dessa afgifter utgöra:

för 702,641 rotar ny ordinarie rotering	kronor	110,498: 54
„ 368,328 bergslagsrotar	„	29,812: 24
hvar till komma för 3 rotar i Särna, Idre och Hede byar i Kopparbergs län	„	40: —
	tillsammans kronor	140,350: 78.

Tio procent derå utgör kronor 14,035: 07.

Inkomsttiteln Soldatvakansafgift är i riksstaten för år 1893 efter afdrag af förut medgifna 30 procent beräknad till kronor 95,000: —

Om derifrån dragas nyssnämnda	„	14,035: 07
återstå	kronor	80,964: 93

eller i rundt tal 80,000 kronor.

Båtsmansvakansafgift. Denna inkomsttitel innefattar afgifter af städernas båtsmanshåll, af sex båtsmansrotar på Visingsö, af nio båtsmansrotar i Södra Möre härad af Kalmar län, af den nya båtsmansindelningen i Blekinge, af den nya ordinarie båtsmansroteringen af utsockne frälsehemman i Halland och af de på tioårig vakans satta

rusthållen i Blekinge och Södra Møre härad samt slutligen de vakansafgifter, som till följd af 1887 års Riksdags beslut om båtsmanshållets sättande på vakans inflyta. Efter afdrag af det belopp, hvarmed jemlikt förenämnda lag ifrågavarande rusthåll och rotar äro berättigade att åtnjuta afkortning å afgiften, eller 30 procent, är båtsmansvakansafgiften i 1893 års riksstat uppförd med 400,000 kronor. En ytterligare nedsättning i dessa afgifter med 10 procent föranleder en minskning i nyssnämnda, för år 1893 beräknade belopp med $\frac{1}{4}$ deraf eller med 57,143 kronor, hvarefter komme att återstå 342,857 kronor eller i rundt tal 342,000 kronor.

Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Enligt hvad jag förut föreslagit, skulle de under denna rubrik ingående bevillningsafgifterna af frälseegendomar och lotshemman från och med år 1893 upphöra.

Omförmda afgifter inbragte, på sätt jag redan meddelat, år 1891:	
bevillningen af frälseegendomar	kronor 67,114: 53
„ „ lotshemman	„ 67: 12
	summa kronor 67,181: 65

eller i rundt tal 67,000 kronor.

Ifrågavarande inkomstitel är i riksstaten för	
år 1893 upptagen till	kronor 500,000: —
Minskas detta belopp med nyssnämnda	„ 67,000: —
återstår en summa af	kronor 433,000: —

Bevillning af fast egendom samt af inkomst. Bevillningen för jordbruksfastighet utgjorde enligt 1891 års rikshufvudbok 661,753 kronor 19 öre. Om denna bevillning, på sätt jag föreslagit, från och med år 1893 höjes från 3 öre till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, bör bevillningen ökas med ett belopp, motsvarande nyssnämnda summa, eller i rundt tal med kronor 660,000: —

Om härtill lägges det belopp, hvartill inkomstiteln bevillning af fast egendom samt af inkomst är i riksstaten för år 1893 upptagen, eller	„ 4,200,000: —
uppkommer en summa af	kronor 4,860,000: —

Sammanfattar jag nu de förändringar, som, enligt hvad jag anført, komme att ega rum beträffande afkastningen af vissa i 1893 års riksstat upptagna inkomstitlar, visar sig, att *minskning* mot den i riks-

staten upptagna beräkningen komme att ega rum i nedannämnda titlar med följande belopp, nemligen:

i grundskatt med	kronor	461,000: —
„ tillfälliga rotevakansafgifter med	„	8,000: —
„ soldatvakansafgift med	„	15,000: —
„ båtsmansvakansafgift med	„	58,000: —
„ bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter med	„	67,000: —
summa minskning		kronor 609,000: —

Afkastningen af inkomsttiteln bevillning af fast egendom samt af inkomst komme deremot att ökas med..... kronor 660,000: —

Drages härifrån den summa, som betecknar minskningen i statsinkomst, eller	„	609,000: —
uppkommer en ökning på det hela af.....	kronor	51,000: —

Öfvergår jag härefter till frågan om de anslag, som för genomförande af lindringen i rustnings- och roteringsbesvären samt värnpligtens utsträckning och dermed i samband ställda åtgärder böra äskas för år 1893, lära, enligt hvad jag inhemtat, Cheferne för Landt- och Sjöförsvarsdepartementen komma att göra underdåniga framställningar om beredande af ökade medel till lindring i rustnings- och roteringsbesvären, nemligen:

under fjerde hufvudtiteln med	kronor	443,000: —
och under femte „ „	„	13,300: —
		456,300: —

För genomförande af värnpligtens utsträckning och dermed i sammanhang stående åtgärder äskas, enligt hvad jag inhemtat, medel under särskilda anslagsposter till sammanlagdt belopp

under fjerde hufvudtiteln af.....	kronor	694,000: —
och under femte „ „	„	85,000: —
summa		kronor 1,235,300: —

Afdrages härifrån det belopp, hvarmed, enligt hvad nyss blifvit anfördt, beräkningen af statsverkets inkomster skulle utöfver uppkommande minskning ökas, eller kronor 51,000: —
uppkommer alltså ett belopp af kronor 1,184,300: —
för hvilket tillgång bör beredas för år 1893.

Det skulle kunna ifrågasättas att för täckande af detta belopp redan år 1893 anlita en tilläggsbevillning å bevillningen af fast egendom samt af inkomst. Då, på sätt förut blifvit anfördt, denna bevillning, efter skedd

förhöjning i bevillningen för jordbruksfastighet från 3 till 6 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet, kan beräknas uppgå till 4,860,000 kronor, skulle alltså för ändamålet erfordras en tilläggsbevillning af 25 procent. Jag erinrar emellertid derom, att en för statsregleringsändamål afsedd odisponerad tillgång för närvarande föreligger. Då vid innevarande års lagtima riksdag statsregleringen för år 1893 uppgjordes, förefans nemligen till disposition ett öfverskott å statsregleringarne för år 1890 och föregående år till belopp af 7,318,998 kronor 33 öre. I olikhet med det förfarande, som under senare tider utgjort regel, eller att hela det öfverskott, som å ett års statsreglering uppstått, tagits i beräkning för statsregleringen tredje året derefter, togs för 1893 års statsreglering af nyssnämnda öfverskott ej i anspråk mer än 5,818,000 kronor, hvarföre å detta öfverskott ännu återstår en odisponerad behållning af

kronor 1,500,998: 33

Till disposition föreligga ytterligare:

dels enligt nådiga brefvet den 13 Mars 1891 till statsverket öfverlemnad andel af svenska behållningen i konsulskassan..... „ 69,060: 10

dels, jemlikt nådiga brefvet den 4 Februari innevarande år, af de vid 1891 års utgång befintliga reservationer å anslaget till allmänna läroverken till fonden för reserverade medel öfverförda..... „ 400,000: —

hvadan alltså för närvarande förefinnes en för statsregleringsändamål disponibel tillgång af kronor 1,970,058: 43.

Att genom ny beskattning upptaga medel till täckande af förefallande statsbehof, medan för statsutgifternas bestridande afsedda tillgångar föreligga odisponerade i statskassan, torde få anses mindre egentligt. Framför anlitande af tilläggsbevillning anser jag derföre nyssberörda tillgångar böra för nu förevarande ändamål tagas i anspråk. Om från summan af dessa tillgångar..... kronor 1,970,058: 43 drages behofvet för år 1893

„ 1,184,300: —

återstår till disposition vid en blifvande statsreglering kronor 785,758: 43.

I detta sammanhang anser jag mig böra meddela, att i väsentlig mån på grund deraf, att Riksgäldskontorets anslag oförutsedt blifvit öfverskridet med 648,394 kronor 21 öre, å statsregleringen för år 1891 uppkommit en brist af 661,414 kronor 76 öre, om hvars betäckande

1893 års Riksdag har att besluta. Jag bör likväl tillägga, att sagda brist å Riksgäldskontorets anslag är mera skenbar än verklig, i det att den hufvudsakligen uppkommit derigenom, att åtskilliga kapital- och räntebetalningar — särskildt af enskilda jernvägsbolag — som bort till Riksgäldskontoret verkställas under loppet af år 1891, först efter årets utgång fullgjorts.

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t ville i nådig proposition föreslå Riksdagen,

att utöfver de i riksstaten för år 1893 upptagna tillgångar och inkomster må såsom en statsverkets tillgång för samma år af öfverskottet å statsregleringarne för år 1890 och föregående år upptagas och beräknas ett belopp af 1,184,300 kronor.

Sedan departementschefen härefter föredragit af honom uppgjorda förslag till propositioner angående dels afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m., dels ändring i förordningen angående bevillningen af fast egendom samt af inkomst, dels upphörande af de särskilda bevillningsafgifterna af frälseegendomar och lotshemman, dels ock beräkande af viss andel af öfverskottet å statsregleringarne för år 1890 och föregående år såsom en statsverkets tillgång för år 1893, förklarade Statsrådets öfriga ledamöter, att de instämde uti hvad departementschefen tillstyrkt och hemställt.

Hans Maj:t Konungen behagade härefter i nåder gilla och bifalla hvad sålunda af Statsrådets samtliga ledamöter blifvit föreslaget och tillstyrkt samt förordna, att nådiga propositioner skulle till Riksdagen aflåtas i öfverensstämmelse med de nu föredragna förslagen, sådana de finnas detta protokoll bilagda.

In fidem protocoll:

G. Wilh. Smerling.